

Ar grozījumiem, aptiprinātiem

Ekonomikas un kultūras augstskolas Senāta sēdē 27.11.2024.

protokols Nr.206

Ekonomikas un kultūras augstskolas Senāta sēdē 12.03.2025.

protokols Nr.211

EKONOMIKAS UN KULTŪRAS AUGSTSKOLAS ZINĀTNES POLITIKA

SATURS

IEVADS.....	3
1 ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS PĀRVALDĪBA UN STRUKTŪRA.....	4
2 PĒTNIECĪBAS JOMAS UN PRIORITĀTES.....	5
2.1. Pētniecības virzieni.....	5
2.2. Stratēģiskās specializācijas jomas pētniecībā.....	6
2.3. Starpdisciplinārie un lietišķie pētījumi	10
2.4. Atbilstība valsts un starptautiskajām pētniecības programmām.....	11
3 ĒTIKA UN GODĪGUMS ZINĀTNĒ	11
3.1 Ētikas standarti.....	11
3.2. Mākslīgā intelekta izmantošana pētniecībā.....	12
4 PĒTNIECĪBAS REZULTĀTI UN IZPLATĪŠANA.....	12
4.1. Pētnieka pienākumi pētījumu rezultātu izplatīšanā	12
4.2. Publicēšanas politika.....	12
4.3. Pētījumu rezultātu izplatīšana un atvērtā piekļuve (<i>Open Access</i>)	13
4.5. Intelektuālais īpašums.....	14
5 ZINĀTNISKĀ PERSONĀLA VADĪBA	14
5.1. Vispārīga informācija	14
5.2. Zinātniskā personāla plānošana	15
5.3. Zinātniskā personāla atlase un pieņemšana darbā.....	15
5.4. Zinātniskā personāla koordinēšana.....	16
5.5. Zinātniskā personāla snieguma novērtēšana un atzīšana	16
6 ATBALSTS PĒTNIEKIEM	17
7 PĒTNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRA	19
8 ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA	21

IEVADS

Ekonomikas un kultūras augstskolas (EKA) Zinātnes politika (turpmāk tekstā – Politika) nodrošina pamatu, lai:

- paaugstinātu pētniecības un inovācijas kultūru, lai stiprinātu zināšanas par pētniecību
- radītu labvēlīgu un atbalstošu vidi pētniekiem
- nodrošinātu, ka visi pētījumi tiek veikti saskaņā ar labu pētniecības praksi, saglabājot augstākos ētikas un godīguma standartus
- novērstu pārkāpumus pētniecības jomā

Zinātnes politika attiecas uz visiem fundamentālajiem un lietišķajiem pētījumiem, kas veikti Ekonomikas un kultūras augstskolā.

EKA zinātnes misija:

EKA veicina un atbalsta pētniecību, kas nodrošina pozitīvu ietekmi uz ekonomiku un sabiedrību.

EKA zinātnes vīzija: Ekonomikas un kultūras augstskola 2028. gadā ir Latvijā un Eiropā atzīta, uz zinātņi un inovācijām orientēta augstskola:

- kuras docētāji un studējošie aktīvi iesaistās pētniecībā un radošajā darbā,
- kurā regulāri notiek starptautiska mēroga zinātniskie un radošie pasākumi,
- kura aktīvi sadarbojas ar citām augstskolām, institūcijām un darba devējiem Latvijā un ārvalstīs, lai nodrošinātu pētnieciskās kapacitātes stiprināšanu.
- kuras pētnieciskās darbības rezultāti sniedz ieguldījumu valsts sociālo, ekonomisko un kultūras jomu ilgtspējīgā attīstībā.

EKA ir apņēmusies izvairīties no jebkādas pētnieku diskriminācijas dzimuma, vecuma, etniskās, nacionālās vai sociālās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, seksuālās orientācijas, valodas, invaliditātes, politisko uzskatu, sociālā vai ekonomiskā stāvokļa dēļ.

EKA veic pētniecisko darbu savas stratēģiskās specializācijas jomā – “Ekonomika un uzņēmējdarbība”, kā arī citās zinātnes nozarēs – “Izglītības zinātnes”, “Tiesību zinātne”, “Datorzinātne un informātika” un “Citas humanitārās un mākslas zinātnes, tai skaitā radošās industrijas zinātnes”, kuras atbilst EKA studiju virzieniem un darbības specifikai.

Zinātnes un radošās darbības attīstība ir viena no EKA prioritātēm, kas ir definēta “Ekonomikas un kultūras augstskolas stratēģijā 2028”¹. Lai sasniegtu zinātnes un pētniecības attīstības mērķus, tika izstrādāta “Ekonomikas un kultūras augstskolas zinātnes un radošās darbības attīstības stratēģija 2024.-2028. gadam”².

EKA Zinātnes politika pamatojas uz vairākiem Latvijas un Eiropas līmeņa normatīviem un plānošanas dokumentiem, vadlīnijām un ietvariem:

- Augstskolu likums³
- Zinātniskās darbības likums⁴
- Nacionālais attīstības plāns (NAP 2027)⁵

¹ https://www.augstskola.lv/upload/EKA_strategija_2028.pdf

² https://www.augstskola.lv/upload/%5b2%5dZRDAS2028_apstiprinats_06.03.2024_LAT.pdf

³ <https://likumi.lv/doc.php?id=37967>

⁴ <https://likumi.lv/ta/id/107337-zinatniskas-darbibas-likums>

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-20212027-gadam-nap2027>

- Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (ZTAIP2027)⁶
- Eiropas Komisijas Padomes ieteikums par Eiropas sistēmu, lai piesaistītu un saglabātu pētniecību, inovācijas un uzņēmējdarbības talantus 2023/0285 (NLE)⁷
- Eiropas pētnieciskās integritātes rīcības kodekss⁸
- Eiropas pētnieku harta (*The European Charter for Researchers*)⁹

1 ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS PĀRVALDĪBA UN STRUKTŪRA

(1) EKA zinātniskās darbības un mākslinieciskās jaunrades procesu pārvaldība tiek īstenota vairākos līmeņos:

- **Stratēģiskajā līmenī** galvenais uzsvars tiek likts uz zinātniskās un radošās darbības saskaņošanu ar EKA misiju, vīziju un ilgtermiņa stratēģiskajiem mērķiem. Atbildības jomas šajā līmenī ietver pētniecības prioritāšu noteikšanu, visaptverošas politikas definēšanu, kā arī visu pētniecību iniciatīvu devuma EKA attīstības un reputācijas vairošanā nodrošināšanu. Šajā līmenī iesaistītās personas:
 - EKA rektors nodrošina, ka pētījumi atbilst EKA stratēģiskajiem mērķiem, kas noteikti “Ekonomikas un kultūras augstskolas Attīstības stratēģijā 2028”¹⁰, veicinot starpdisciplinārus projektus un nodrošinot resursus prioritārajām pētniecības jomām.
 - EKA Zinātņu prorektors rada un uztur EKA zinātnes ekosistēmu, nosaka pētniecības prioritātes, izstrādā stratēģiskos dokumentus un politikas virzienus, veicinot pētniecības kultūru visos studiju virzienos.
 - Zinātniskās institūcijas (ZI) vadītāja loma ir izstrādāt ZI stratēģiskās attīstības plānošanas dokumentus un nodrošināt ZI efektīvu darbību. ZI vadītāja ievēlēšanas kārtība un darba pienākumi ir aprakstīti “Zinātniskās institūcijas nolikumā”¹¹.
- **Vadības līmenī** uzmanība tiek pievērsta zinātnes un radošās darbības pārraudzības praktiskajiem aspektiem studiju virzienos. Šajā līmenī ietilpst atbildība par stratēģisko mērķu īstenošanu, resursu pārvaldību un atbalsta sniegšanu pētniekiem vadlīniju, finansējuma un infrastruktūras veidā. Šajā līmenī galvenās iesaistītās puses:
 - Zinātnes daļas administrācijas vadītājs. Galvenās funkcijas ir saistītas ar pētniecības kvalitātes vadīšanu, personāla vadīšanu un pētniecisko grupu darbības administrēšanu.
 - Zinātniskās institūcijas attīstības vadītājs. Galvenās funkcijas ir saistītas ar pētniecisko grupu attīstību, zinātnes komunikāciju un zināšanu pārnesi, sadarbības tīkla paplašināšanu.
- Zinātniskā Padome (ZP). Zinātniskā padome – koleģiāla EKA zinātnieku institūcija, kas īsteno zinātnes pārvaldības funkciju savas kompetences robežās, kas noteiktas “Ekonomikas un kultūras augstskolas Zinātniskās padomes nolikumā”¹².
- **Darbības līmenis** ir vērsts uz to, lai sniegtu ikdienas atbalstu, kas nepieciešams zinātnes un radošo projektu īstenošanai. Galvenās iesaistītās puses ir:

⁶ <https://www.izm.gov.lv/lv/media/11501/download>

⁷ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:277a226c-215b-11ee-94cb-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

⁸ <https://allea.org/wp-content/uploads/2023/06/European-Code-of-Conduct-Revised-Edition-2023.pdf>

⁹ <https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/charter/european-charter>

¹⁰ https://www.augstskola.lv/upload/EKA_strategy_2028_ENG.pdf

¹¹ https://www.augstskola.lv/upload/ZIN%C4%80TNISK%C4%80S%20INSTIT%C5%AACIJAS%20NOLIKUMS_2022.pdf

¹² [https://www.augstskola.lv/upload/\[1\]EKA%20Zin.Padomes%20nolikums_groz_2022.pdf](https://www.augstskola.lv/upload/[1]EKA%20Zin.Padomes%20nolikums_groz_2022.pdf)

- Pētniecības virzienu vadītāji/ pētniecisko grupu koordinatori, kuru loma ir vadīt zinātnisko darbību un koordinēt personālu attiecīgajos pētniecības virzienos/ grupās.
 - Studiju virzienu vadītāji, kuru loma ir vadīt zinātnisko darbību un koordinēt personālu attiecīgajos studiju virzienos.
 - EKA Izdevniecības vadītājs, kas atbalsta un koordinē personālu un studējošos zinātnisko darbu publicēšanas procesā, kā arī nodrošina akadēmisko un zinātnisko izdevumu publicēšanu EKA.
- **Īstenošanas līmenī** ietilpst pētniecības un radošo projektu īstenošana, ko veic individuāli pētnieki, pētniecības grupas un studenti.
- (2) Kārtību, kādā EKA tiek organizēta pētnieciskā un mākslinieciskās jaunrades darbība, īstenoti un vadīti pētījumi, kā arī pētnieciskās darbības finansēšanas kārtību nosaka "Ekonomikas un kultūras augstskolas pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības nolikums"¹³.
- (3) Lai nodrošinātu augstskolas zinātnisko mērķu sasniegšanu un veiksmīgu virzienu darbību, EKA Valde katra akadēmiskā gada sākumā apstiprina prioritāro pētniecisko virzienu budžetu.

2 PĒTNIECĪBAS JOMAS UN PRIORITĀTES

2.1. Pētniecības virzieni

(1) prioritārie pētniecības virzieni ir noteikti atbilstoši aktuālajām tendencēm pasaulē un Latvijā, ņemot vērā Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) prioritātes, kā arī mērķus un uzdevumus, kas noteikti „Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam”¹⁴ un „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam”¹⁵. Nosakot pētniecības virzienus, EKA galveno uzmanību pievērta pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa (*Horizon Europe*)”¹⁶ prioritātēm, kuras saistītas ar klimata pārmaiņu un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas izaicinājumiem. Papildu pētniecības virzieni tika noteikti, ņemot vērā EKA studiju programmu specifiku.

(2) prioritārie pētniecības virzieni 2024-2028. gadā Ekonomikas un kultūras augstskolā:

EKONOMIKA UN UZŅĒMĒJDARBĪBA, Ekonomikas un kultūras augstskolas Zinātniskās institūcijas stratēģiskās specializācijas joma. Tā atbilst pētniecības jomām "Ekonomika un uzņēmējdarbība" (5.2); saistītā pētniecības joma ir "Izglītības zinātnes" (5.3) un "Socioloģija un sociālais darbs" (5.4).

- Ilgtspējīga attīstība
- Intelektuālā kapitāla vadība
- Izglītības un kompetenču nākotne
- Sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstība / KSA un ESG prakse vērtību radīšanā iesaistītajām pusēm
- Labbūtība dzīvē un labbūtība darbā

¹³

https://www.augstskola.lv/upload/EKA%20Zin%C4%81tnisk%C4%81s%20darb%C4%ABas%20nolikums_groz_1_6.11.2022.pdf

¹⁴ <https://www.izm.gov.lv/lv/media/11501/download>

¹⁵ <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

¹⁶ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programs-and-open-calls/horizon-europe_en

- Ekonomika, uzņēmējdarbības vadība un mārketinga
- Digitālā ekonomika un uzņēmējdarbības digitālā transformācija
- Iekļautība un dažādība augstākajā izglītībā

PĒTNIECĪBA TIESĪBU ZINĀTŅU jomā atbilst pētniecības jomai "Tiesību zinātnes" (5.5).

- Sporta tiesības

PĒTNIECĪBA MĀKSLAS UN RADOŠO INDUSTRIJU NOZARĒ atbilst pētniecības jomai "Citas humanitārās un mākslas zinātnes, tostarp radošās industrijas zinātnes".

- Zīmola identitāte un zīmola vērtības radīšana
- Digitālo spēļu izpēte

INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJAS atbilst pētniecības apakšnozarei "E-mācību tehnoloģijas un vadība" nozarē "Elektrotehnika, elektronika, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas" (2.2).

- E-mācību tehnoloģijas un vadība

2.2. Stratēģiskās specializācijas jomas pētniecībā

(1) Stratēģiskā specializācija 1. EKONOMIKA UN UZŅĒMĒJDARBĪBA

Pētniecības virziens: Ilgtspējīga attīstība

Galvenā uzmanība tiek pievērsta pētījumiem, kas saistīti ar ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM) IAM11 "Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas" un IAM12 "Atbildīgs patēriņš un ražošana".

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. Prioritāte: *Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība, virziens: Daba un vide - Zaļais kurss*¹⁷.
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam¹⁸.
- Latvijas bioekonomikas stratēģija. Virziens: *Sociāli atbildīga un ilgtspējīga attīstība*¹⁹.
- Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2021.-2027. gadam. Virziens: *Sabiedrības iesaistīšana, informēšana un izglītošana*²⁰.

Pētniecības virziens: Izglītības un kompetenču nākotne

Galvenā uzmanība tiek pievērsta pētījumiem, kas saistīti ar IAM4 "Kvalitatīva izglītība".

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- NAP2027 prioritāte: *Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei. Darbības virzieni – „Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai”, „Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība”, „Izglītība ekonomikas izaugsmei”, „Pieaugušo izglītība”, „Iekļaujoša izglītības vide”*²¹.
- ES Digitālās izglītības rīcības plāns. 2. prioritāte, 3. darbība²².
- OECD 21. gadsimta prasmes. P21 ietvars mācībām 21. gadsimtā²³.

¹⁷ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

¹⁸ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

¹⁹ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/6100>

²⁰ <https://likumi.lv/ta/id/317168-par-ricibas-planu-parejai-uz-aprites-ekonomiku-20202027-gadam>

²¹ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

²² <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

²³ https://www.battelleforkids.org/wp-content/uploads/2023/11/P21_Framework_Brief.pdf

- UNESCO ceļvedis “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” – *prioritārās darbības jomas nr. 3, 4*²⁴.
- Latvijas IZM Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. *2.apakšmērķis, rīcības virzieni 2.1.-2.4.*²⁵.
- LR MK noteikumi “Par Izglītības attīstības pamatnostādnēm 2021.-2027. gadam”. *Rīcības mērķi 1-4*²⁶.

Pētniecības virziens: Sociālās ietekmes pētījumi

Pasākumi, kas veikti šajā pētniecības virzienā, atbilst 8. ilgtspējīgas attīstības mērķim “Cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme” un 10. mērķim “Mazināta nevienlīdzība”.

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. Stratēģiskie mērķi: *Sociālā uzticēšanās, vienlīdzīgas iespējas, reģionālā attīstība, produktivitāte un ienākumi*²⁷.
- Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija (2020). “Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju pamatnostādnes 2021.-2027. gadam”. Rīcības virziens „*Pētniecības cilvēkkapitāla attīstība*”²⁸.
- ANO Ilgtspējīgas attīstības 8. un²⁹ 10.mērķis³⁰.
- EDSO (2023). Globālā darbība: Sociālās un solidaritātes ekonomikas ekosistēmu veicināšana³¹.
- EDSO/EU (2015). Politikas ziņojums par sociālās ietekmes novērtējumu sociālajiem uzņēmumiem: sociālās uzņēmējdarbības politika³². *Sociālās uzņēmējdarbības veicināšana*.

Pētniecības virziens: Labbūtība dzīvē un labbūtība darbā

Galvenā uzmanība pievērsta pētniecībai atbilstoši IAM3 “Laba veselība un labklājība” un IAM8 “Cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme” un “ES stratēģiskajam satvaram par veselību un drošību darbā 2021.–2027. gadam”.

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. Prioritāte: *Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki, rīcības virziens: Psihologiskā un emocionālā labklājība*³³.
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija. *2. prioritāte: Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā*³⁴.

Pētniecības virziens: Ekonomika, uzņēmējdarbības vadība un mārketinga

Galvenā uzmanība pievērsta pētījumiem, kas saistīti ar IAM8 “Cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme” un IAM9 “Ražošana, inovācijas un infrastruktūra”.

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

²⁴ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>

²⁵ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

²⁶ <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitiba-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam>

²⁷ <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-20212027-gadam-nap2027>

²⁸ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

²⁹ <https://sdgs.un.org/goals/goal8>

³⁰ <https://sdgs.un.org/goals/goal10>

³¹ <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/social-economy-and-social-innovation.html>

³² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/19c3e101-f673-437f-a9fe-4a6dc7ff1f6e>

³³ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

³⁴ https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/lias_2030_parluks_en.pdf

- NAP2027 prioritāte *"Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība"*, rīcības virzieni - *"Produktivitāte, inovācijas un eksports"*, *"Darbs un ienākumi"*, *"Kapitāls un uzņēmējdarbības vide"*³⁵.
- ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi. IAM8 *"Cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme"*³⁶ un IAM9 *"Ražošana, inovācijas un infrastruktūra"*³⁷.
- Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. Mērķis: *Paaugstināt inovācijas kapacitāti un zināšanu un pētniecības sociālo un ekonomisko vērtību*³⁸.
- LR Ekonomikas politikas prioritātes *"Cilvēkkapitāla attīstība"*, *"Latvijas iekļaušanās ES ekonomikas politikā un struktūrpolitikā"*, *"Uzņēmējdarbības vides uzlabošana"*, *"Inovācijas un jaunās tehnoloģijas"*, *"Produktīvo investīciju un eksporta veicināšana"*, *"Konkurences politika"*.³⁹

Pētniecības virziens: Digitālā ekonomika un uzņēmējdarbības digitālā transformācija

Galvenā uzmanība pievērsta pētniecībai, kas saistīta ar IAM9 *"Ražošana, inovācijas un infrastruktūra"*

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. 3. prioritāte *"Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība"*, Produktivitāte, inovācijas un eksports. 4. Prioritāte *"kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība"*, rīcības virziens *"Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi"*⁴⁰.
- Ministru kabineta noteikumi Nr.435 (14.07.2022.) *"Par Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2. komponentes "Digitālā transformācija" 2.1. reformu un investīciju virziena "Valsts pārvaldes, tai skaitā pašvaldību, digitālā transformācija" īstenošanu"*⁴¹.
- , EDSO digitālās transformācijas pārskats (10.02.2021.) *"Digitalizācijas Latvijā ("Going Digital in Latvia")"*⁴².

Pētniecības virziens: Iekļautība un dažādība augstākajā izglītībā

Darbība, kas veikta šajā pētniecības virzienā, atbilst ilgtspējīgas attīstības mērķiem IAM4 *"Kvalitatīva izglītība"* un IAM10 *"Mazināta nevienlīdzība"*.

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- NAP 2021-2027. Prioritātes *"Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei"* virziens *"Kvalitatīva, pieejama un iekļaujoša izglītība"*⁴³.
- EDSO (2023). *"Vienlīdzība un iekļaušana izglītībā. Spēks daudzveidībā" (Equity and inclusion in education, finding strength through diversity)* ⁴⁴.

³⁵ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

³⁶ <https://sdgs.un.org/goals/goal8>

³⁷ <https://sdgs.un.org/goals/goal9>

³⁸ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

³⁹ <https://www.em.gov.lv/lv/media/18864/download?attachment>

⁴⁰ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

⁴¹ <https://likumi.lv/ta/en/en/id/334025>

⁴² <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/8eec1828-en.pdf?expires=1718369703&id=id&accname=guest&checksum=C3F61B84F9DF68D1A767A9BFDDF81C5B>

⁴³ <https://www.mk.gov.lv/lv/media/15165/download?attachment>

⁴⁴ https://www.oecd.org/en/publications/equity-and-inclusion-in-education_e9072e21-en.html

- UNESCO (2023). "Sasniedzot visus izglītojamos: Resursu pakete, lai atbalstītu iekļaušanu un vienlīdzību izglītībā" (*REACHING OUT TO ALL LEARNERS: a resource pack for supporting inclusion and equity in education*)⁴⁵.

(2) Stratēģiskā specializācija 2. PĒTĪJUMI TIESĪBU ZINĀTNĒ

Pētniecības virziens: Sporta tiesības

Pētniecības virziens "Sporta tiesību aktuālie jautājumi" galvenokārt saistīts ar IAM16 "Miers, taisnīgums un laba pārvaldība". Turklāt tas skar arī IAM3: "Laba veselība un labklājība".

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. Prioritāte "*Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei*", virziens "*Cilvēka līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs*"⁴⁶.
- Latvijas sporta politikas pamatnostādnes 2021-2027. gadam ⁴⁷.

(3) Stratēģiskā specializācija 3. PĒTNIECĪBA MĀKSLĀ UN RADOŠAJĀS INDUSTRIJĀS

Pētniecības virziens: Zīmola identitāte un zīmola vērtības radīšana

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. Prioritāte: *Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība*", virziens: *Produktivitāte, inovācija un eksports*⁴⁸.
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovāciju politika 2021.-2027. gadam⁴⁹.
- Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. Mērķis: *Paaugstināt inovācijas kapacitāti un zināšanu un pētniecības sociālo un ekonomisko vērtību*⁵⁰.

Pētniecības virziens: Digitālo spēļu izpēte

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns NAP2027. Prioritāte: *Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība*", virziens: *Produktivitāte, inovācija un eksports*⁵¹.
- Ar viedās specializācijas stratēģiju saistītā pētniecība un inovācijas – RIS3. *Joma: Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas*⁵².
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovāciju politika 2021.-2027. gadam ⁵³.

⁴⁵

https://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2023/10/unesco_bie_2021_web_inclusive_education_resource_pack.pdf

⁴⁶ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

⁴⁷ <https://www.izm.gov.lv/lv/media/5773/download?attachment>

⁴⁸ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

⁴⁹ <https://likumi.lv/ta/en/en/id/322468-regarding-guidelines-for-science-technology-development-and-innovation-20212027>

⁵⁰ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

⁵¹ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?attachment>

⁵² <https://www.izm.gov.lv/en/smart-specialisation-strategy-ris3>

⁵³ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovāciju pamatnostādņu 2021.-2027. gadam 2.apakšmērķis *Paaugstināt inovācijas kapacitāti un zināšanu un pētniecības sociālo un ekonomisko vērtību*⁵⁴

(4) Stratēģiskā specializācija 4. INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJAS

Pētniecības virziens: E-mācību tehnoloģijas un vadība.

Šis pētniecības virziens ir cieši saistīts ar IAM 4 "Kvalitatīva izglītība", kā arī tas atbalsta IAM9 "Ražošana, inovācijas un infrastruktūra".

Atbilstība valsts stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem:

- Nacionālais attīstības plāns – NAP2027. Prioritāte *"Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība"*, virziens: *Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi*⁵⁵.
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovāciju politika 2021.-2027. gadam⁵⁶.
- LR MK noteikumi "Par Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2021.-2027.gadam"⁵⁷.
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovāciju pamatnostādņu 2021.-2027.gadam 2.apakšmērķis *Paaugstināt inovācijas kapacitāti un zināšanu un pētniecības sociālo un ekonomisko vērtību*⁵⁸.
- Viedās specializācijas stratēģija (RIS3) Latvijai. *Zināšanu specializācijas joma „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT)”*⁵⁹.

2.3. Starpdisciplinārie un lietišķie pētījumi

Daudzdisciplināru/starpdisciplināru pētījumu pieeja ir viens no pilāriem EKA pētniecības redzējumā, kas definēts "Zinātnes un radošās darbības attīstības stratēģijā 2024.-2028. gadam". Pierādījumi par apņemšanos īstenot šo pieeju ir šādi:

- Darbinieku nolīgšana, kuriem ir izglītība, pētniecības pieredze un zinātniskās intereses vairākās jomās ,
- EKA zinātnisko darbinieku sniegumu veicināšana dažādās zinātnes jomās, kā arī pieteikšanās Latvijas zinātnes padomes eksperta statusam dažādās jomās sekmēšana,
- EKA zinātnisko darbinieku mudināšana veikt daudzdisciplinārus/ starpdisciplinārus pētījumus sadarbībā ar pētniekiem, kas pārstāv dažādas pētniecības jomas vai uzņēmējdarbības nozares pārstāvjus.
- Starptautisku pētniecības grupu izveide, īpašu uzmanību pievēršot daudzdisciplināritātei/ starpdisciplināritātei
- Dalība starptautiskos projektos, kas veltīti daudzdisciplināriem/starpdisciplināriem jautājumiem
- Darbs zinātniskajā laboratorijā, kas aprīkota ar pētniecības instrumentiem un programmatūru starpdisciplināru jautājumu risināšanai.

Saskaņā ar Augstskolu likumu (3.pantū⁴), EKAi ir "lietišķo zinātņu augstskolas" statuss, un tās mērķis ir "veikt lietišķos pētījumus, kā arī nodrošināt zināšanu un tehnoloģiju pārnesi attiecīgajās

⁵⁴ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

⁵⁵ <https://www.mk.gov.lv/en/media/15165/download?a>

⁵⁶ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

⁵⁷ <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitiba-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam>

⁵⁸ <https://polsis.mk.gov.lv/documents/7053>

⁵⁹ <https://www.izm.gov.lv/en/media/3748/download?attachment>

tautsaimniecības nozarēs [..]”. EKA pētnieki galvenokārt ir iesaistīti lietišķajā pētniecībā. Tomēr fundamentāli pētījumi tiek veikti arī teorētisko koncepciju izpētē.

2.4. Atbilstība valsts un starptautiskajām pētniecības programmām

EKA zinātniskā specializācija un galvenie pētniecības virzieni ir saskaņoti ar šādām pētniecības darba programmām:

- Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa (*Horizon Europe*)” 2025.-2027. gada stratēģiskais plāns⁶⁰, kurā galvenā uzmanība pievērsta pašreizējām ES prioritātēm 2025.-2027.gada periodā:
 - Zaļā pāreja (EKA pētniecības virziens “Ilgtspējīga attīstība”)
 - Digitālā pāreja (EKA pētniecības virziens “Digitālā ekonomika un biznesa digitālā transformācija”)
 - Elastīga, konkurētspējīga, iekļaujoša un demokrātiska Eiropa (EKA pētniecības virzieni “Sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstība/ Korporatīvā sociālā atbildība un ESG prakse vērtību radīšanai iesaistītajām pusēm”, “Iekļautība un daudzveidība augstākajā izglītībā”, “Intelektuālā kapitāla pārvaldība”.
- Eiropas pētniecības telpas (EPT) darba kārtības ES un LIFE prioritātes⁶¹:
 - Dzimumu līdztiesība un iekļautība (EKA pētniecības virziens “Iekļautība un daudzveidība augstākajā izglītībā”)
 - Akadēmiskās institūcijas (EKA pētniecības virziens “Izglītības un kompetenču nākotne”)
- Eiropas politikas pētījumu centra (CEPS)⁶² pētniecības prioritātes:
 - Zaļās darbavietas un nākotnes prasmes (EKA pētniecības virziens “Izglītības un kompetenču nākotne”)
 - Korporatīvās pārvaldības sistēmas efektivitāte (EKA pētniecības virziens “Sociālās uzņēmējdarbības ekosistēmas attīstība/ KSA un ESG prakse vērtību radīšanai iesaistītajām pusēm”)
- Viedās specializācijas stratēģija (RIS3) Latvijai⁶³ (*jomas: Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas; Zināšanu ietilpīga bioekonomika, joma ar horizontālu ietekmi: Sociālās un humanitārās zinātnes*)

3 ĒTIKA UN GODĪGUMS ZINĀTNĒ

3.1 Ētikas standarti

(1) Zinātniskajā darbībā EKA seko “Eiropas Rīcības kodeksam par pētniecības integritāti”⁶⁴, kas veicina ētisku domāšanu zinātniskajā sabiedrībā. Tajā aprakstītie principi attiecas uz visu augstskolas pētniecības sistēmu un visām disciplīnām.

⁶⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1572

⁶¹ https://eu-life.eu/sites/default/files/2022-08/EULIFE_statetement ERAactions July2022.pdf

⁶² <https://cdn.ceps.eu/wp-content/uploads/2024/04/CEPS-Research-Priorities-2024-25-1.pdf>

⁶³ <https://www.izm.gov.lv/en/smart-specialisation-strategy-ris3>

⁶⁴ <https://allea.org/code-of-conduct/>

(2) EKA ir Eiropas Akadēmiskās integritātes tīkla ENAI dalībniece.⁶⁵ Izpratnē par akadēmiskās integritātes jautājumiem EKA ievēro “Vispārējās pamatnostādnes par akadēmisko integritāti”⁶⁶ standartus.

(3) EKA pētniekiem jāievēro ētikas principi un ētikas standarti, kas dokumentēti iekšējā EKA dokumentā “Ētikas un akadēmiskā godīguma kodekss”.

3.2. Mākslīgā intelekta izmantošana pētniecībā

Lai veicinātu akadēmisko godīgumu mainīgajā tehnoloģiju laikā, EKA ir ieviesusi “Vadlīnijas MI integrācijai EKA studiju un pētniecības procesā”. MI tiek uzskatīts par noderīgu rīku datu analīzē, prognozēšanā un modelēšanā, taču tā izmantošana ir jāveic, ievērojot ētikas principus. Pētniekiem jānodrošina, ka MI tiek izmantots atbildīgi, nodrošinot:

- datu caurspīdīgumu – MI algoritmi un lēmumu pieņemšanas procesi ir atklāti un pamatoti;
- neitralitāti un objektivitāti – jāizvairās no diskriminācijas vai aizspriedumiem, kas var rasties, izmantojot MI rīkus;
- informācijas pārbaudi – MI rezultāti ir jāvērtē cilvēka kontrolē, lai nodrošinātu, ka gala lēmumi ir atbildīgi un atbilstoši cilvēka vērtībām un ētikai.

MI radītais saturs, kas tiešā veidā ir iestrādāts studiju vai zinātniskajā darbā (rakstā) un uz kuru nav atbilstoša norāde, tiek uzskatīts par plagātismu – citu autoru darbu vai ideju izmantošanu, nenorādot sākotnējo avotu.

4 PĒTNIECĪBAS REZULTĀTI UN IZPLATĪŠANA

4.1. Pētnieka pienākumi pētījumu rezultātu izplatīšanā

(1) Saskaņā ar „Zinātniskās darbības likumu”⁶⁷ pētnieku vispārējie pienākumi ir:

- 6(2) informēt sabiedrību par savu zinātnisko pētījumu rezultātiem, kā arī savas kompetences ietvaros sniegt konsultācijas un eksperta atzinumus;
- 6(3) popularizēt zinātnes sasniegumus un atziņas, sniegt atzinumus par moderno tehnoloģiju un organizatorisko paņēmienu izmantošanas iespējām Latvijas tautas labklājības un valsts saimnieciskās konkurētspējas attīstībai.

(2) Atbilstoši “Eiropas pētnieku hartai”⁶⁸ visiem pētniekiem saskaņā ar līgumsaistībām jānodrošina, ka viņu pētījumu rezultāti tiek izplatīti un izmantoti, piemēram, paziņoti citām pētniecības iestādēm, pārnesti vai, ja vajadzīgs, komercializēti. Pētniekiem jānodrošina, lai sabiedrība kopumā par viņu zinātnisko darbību tiktu informēta veidā, lai to varētu saprast nespeciālisti, tādējādi uzlabojot sabiedrības izpratni par zinātni.

4.2. Publicēšanas politika

(1) EKA pētnieki tiek aicināti publicēt savu pētījumu rezultātus:

- Publikācijās recenzētos žurnālos. Priekšroka tiek dota: Clarivate Analytics Web of Science, SCOPUS or ERIH+ indeksētiem žurnāliem, atbilstoši “Latvijas Zinātnes padomes ekspertu tiesību piešķiršanas un ekspertu komisiju izveides kārtībā” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 320, no 09.07.2019) noteiktajām prasībām. Īpaša prioritāte ir SCOPUS/WOS žurnālos publicētajiem rakstiem, kas ierindoti pirmajās divās kvartilēs (Q1/Q2 žurnālos).

⁶⁵ <https://www.academicintegrity.eu/wp/pages/members/>

⁶⁶ https://academicintegrity.eu/wp/wp-content/uploads/2022/04/Guidelines_amended_version_1.1_09_2019.pdf

⁶⁷ <https://likumi.lv/ta/id/107337-zinatniskas-darbibas-likums>

⁶⁸ <https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/charter/european-charter>

- Referātos konferencēs. Prioritāte tiek piešķirta konferencēm, kas nodrošina publicēšanas iespējas SCOPUS/WOS indeksētos izdevumos.
- Grāmatās un grāmatu nodaļās. Prioritāte tiek piešķirta grāmatām, kuras izdevuši atzīti izdevēji: Springer, Emerald, Elsevier un citi.
- Tehniskos ziņojumos un politikas pārskatos. Šīm publikācijām vērtību piešķir dalīšanās ar pētījumu rezultātiem ar nozares, valdības un neakadēmiskām ieinteresētajām pusēm.

4.3. Pētījumu rezultātu izplatīšana un atvērta piekļuve (*Open Access*)

EKA atbalsta brīvpieeju jeb atvērto piekļuvi, t.i., zinātniskās komunikācijas publicēšanas modeli, kas padara pētījumu informāciju pieejamu lasītājiem bez maksas. Pētnieki tiek mudināti padarīt savu darbu atklāti pieejamu, atsaucoties uz jebkuru augstskolas vai valsts atvērtās piekļuves politiku.

EKA atvērtās piekļuves pieejas galvenie principi ir saskaņoti ar Latvijas atvērtās zinātnes stratēģijas⁶⁹ galvenajiem pīlāriem:

1. Atvērta pieeja zinātniskām publikācijām
 - EKA pētnieciskās darbības rezultātā tapušie zinātniskie darbi pārsvarā tiek publicēti brīvpieejas žurnālos, nodrošinot sabiedrībai bez maksas piekļuvi zinātnes sasniegumiem;
 - EKA izdod brīvpieejas žurnālu "Ekonomika un Kultūra"
 - EKA ir atvērtas piekļuves papīra repozitorijs
2. FAIR pētījuma dati
 - EKA ir atvērtas piekļuves pētījumu datu krātuve
3. Pilsoņu zinātne
 - EKA ir vairāki pētniecības virzieni ar pastāvīgām iniciatīvām ar plašākas sabiedrības līdzdalību.

EKA ir apņēmusies nodrošināt, ka pētniecības rezultāti sasniedz plašu auditoriju, veicinot zināšanu apmaiņu un maksimāli palielinot pētniecības ietekmi. Lai to panāktu, augstskola atbalsta dažādus izplatīšanas kanālus, ļaujot pētniekiem pielāgot savu komunikāciju akadēmiskajai, industrijas un sabiedrības auditorijai:

- Recenzētie akadēmiskie žurnāli: primārais kanāls augstas kvalitātes zinātniskām publikācijām.
- Akadēmiskās konferences un simpoziji: par pētījumu rezultātu apmaiņu, atgriezeniskās saites saņemšanu un tīklošanu akadēmiskajā vidē.
- Brīvpieejas jeb atvērtas piekļuves platformas, piemēram, *Open Research Europe*⁷⁰.
- Universitāšu rīkotie semināri, darbnīcas un publiskās lekcijas: iespējas tiešai sadarbībai gan ar akadēmiskajām, gan neakadēmiskajām auditorijām. EKA organizētais ikgadējais pasākums ir starptautiskā zinātniskā konference "Emerging Trends in Economics, Culture and Humanities (etECH)"⁷¹.
- Tiešsaistes vebināri un virtuālās konferences: elastīgas iespējas sadarbībai gan ar akadēmiskajām, gan neakadēmiskajām auditorijām visā pasaulē.
- Plašsaziņas līdzekļi. Piemēram, preses relīzes jaunumu portālos *delfi.lv*, *lsm.lv*.

⁶⁹ www.izm.gov.lv/lv/media/17069/download

⁷⁰ <https://open-research-europe.ec.europa.eu/>

⁷¹ <https://etech.eka.edu.lv/>

- Profesionālie žurnāli: mērķtiecīgas publikācijas, kas sasaista pētījumu rezultātus ar profesionāliem un praktiķiem konkrētās nozarēs.
- Institucionālie biļeteni. Piemēram, EKA izmanto *DLearn newsletter*,⁷² lai publicētu informāciju par projektiem.
- Institucionālie pārskati. Pētījumu rezultāti tiek apkopoti un publicēti "Zinātniskās un radošās darbības gada pārskatā"⁷³.

4.5. Intelektuālais īpašums

EKA Intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldības un izmantošanas politikas⁷⁴ mērķis ir nodrošināt intelektuālā īpašuma radīšanu, tā tiesisko aizsardzību un efektīvu izmantošanu EKA, tās darbinieku, studējošo un visas sabiedrības interesēs.

EKA atbildīgi un racionāli īsteno savas mantiskās tiesības uz tai piederošo intelektuālo īpašumu vai tā daļu, ievērojot spēkā esošos normatīvos aktus, tajā skaitā personu Patentu likumā un Autortiesību likumā noteiktās autora personiskās tiesības.

EKA ir primārās mantiskās tiesības uz intelektuālo īpašumu, ko ir radījis darbinieks vai studējošais, ja vien spēkā esošajos tiesību aktos, vienošanās ar darbiniekiem vai studējošajiem vai arī līgumos ar sadarbības partneriem nav noteikts citādi.

EKA ir tiesības pilnā apmērā vai daļēji atteikties no tiesībām uz intelektuālo īpašumu. Šajā gadījumā darbinieks vai studējošais ir tiesīgs to komercializēt, sadarbojoties ar EKA vai patstāvīgi.

5 ZINĀTNISKĀ PERSONĀLA VADĪBA

5.1. Vispārīga informācija

(1) EKA zinātniskais personāls sastāv no vadošajiem pētniekiem, pētniekiem un zinātniskajiem asistentiem. Vadoties pēc "Eiropas Komisijas Padomes ieteikumiem par Eiropas sistēmu, lai piesaistītu un saglabātu pētniecību, inovācijas un uzņēmējdarbības talantus 2023/0285"⁷⁵, EKA stratēģiskajos dokumentos, iekšējā un ārējā komunikācijā izmanto arī šādus pētnieku profila apzīmējumus:

- R1 – pirmā posma pētnieks: pētnieki, kuri veic pētījumus citu uzraudzībā, līdz doktoranta vai līdzvērtīgas kompetences un pieredzes līmenim.
- R2 – atzīts pētnieks: pētnieki ar doktora grādu vai līdzvērtīgu kompetenci un pieredzi, kuri vēl nav sasnieguši ievērojamu neatkarības pakāpi paši savu pētījumu izstrādē, finansējuma piesaistē vai pētniecības grupas vadīšanā.
- R3 – pastāvīgs pētnieks: pētnieki ar doktora grādu vai līdzvērtīgu kompetenci un pieredzi, kuri var neatkarīgi izstrādāt paši savus pētījumus, piesaistīt finansējumu un vadīt pētniecības grupu.
- R4 – vadošais pētnieks: pētnieki ar doktora grādu vai līdzvērtīgu kompetenci un pieredzi, kurus kolēģi ir atzinuši par vadošiem savā pētniecības jomā.

R1 un R2 profili tiek uzskatīti par pētniekiem, kas strādā agrīnā profesionālās darbības posmā, un R3 un R4 profili – par vecākajiem pētniekiem.

⁷² <https://dlearn.eu/news/newsletters/>

⁷³ <https://www.augstskola.lv/?parent=208&lng=eng>

⁷⁴ https://www.augstskola.lv/upload/EKA_intelektuala_ipasuma_politika_2024.pdf

⁷⁵ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:277a226c-215b-11ee-94cb-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

(2) Politikas mērķis zinātniskā personāla jautājumos ir izveidot efektīvu zinātniskā personāla vadības praksi Augstskolā saskaņā ar “Ekonomikas un kultūras augstskolas Satversmi”⁷⁶, “Ekonomikas un kultūras augstskolas attīstības stratēģiju 2028”⁷⁷ un “Ekonomikas un kultūras augstskolas zinātnes un radošās darbības attīstības stratēģiju 2024.-2028. gadam”⁷⁸, lai sasniegtu EKA stratēģiskos mērķus.

(3) Zinātniskā personāla vadības politika tiek īstenota saskaņā ar Darba likumu⁷⁹, Augstskolu likumu⁸⁰, Zinātniskās darbības likumu⁸¹, un citiem ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem, kas reglamentē Augstskolas darbību.

(4) Augstskolas zinātniskā personāla darba samaksas nosacījumi ir noteikti “Nolikumā par Ekonomikas un kultūras augstskolas darbinieku darba samaksu”.

(5) EKA zinātniskā personāla vadība nodrošina vienlīdzīgu attieksmi, ievērojot līdztiesību un izslēdzot diskrimināciju pēc dzimuma, vecuma, tautības, sociālā stāvokļa vai izcelšanās, mantiskā stāvokļa, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības.

5.2. Zinātniskā personāla plānošana

(1) Zinātniskā personāla plānošana EKA notiek, balstoties uz esošā personāla kapacitātes izvērtēšanu un atbilstību nosprausto mērķu sasniegšanai, informāciju par jauno projektu vai pētījumu uzsākšanu, esošo projektu vai pētījumu attīstīšanu, vai izmaiņām zinātniskā personāla sastāvā.

(2) Lēmumu par vakanto zinātniskā amata vietu radīšanu pieņem EKA Valde, balstoties uz EKA Zinātņu prorektora pieprasījumu.

5.3. Zinātniskā personāla atlase un pieņemšana darbā

(1) Zinātniskā personāla atlasī nosaka “Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos Ekonomikas un kultūras augstskolā”.

(2) EKA zinātniskā personāla atlasē tiek ņemti vērā šādi kritēriji:

- izglītības līmenis
- zinātniskā darbība un publikācijas
- vadība vai dalība zinātniskajos projektos
- akadēmiskā darbība
- svešvalodu zināšanu līmenis
- citas personīgās un profesionālās prasmes (starptautiskā pieredze, vadības prasmes u.tml.)

(3) Atlases kritēriju bāzes līmenis katram amatam ir noteikts amatu aprakstos (apstiprināti ar EKA Valdes lēmumu Nr. 1-3/22-03 no 12.01.2022.), kā arī “Zinātniskās institūcijas nolikumā”⁸².

(4) Zinātniskā personāla atlase EKA tiek organizēta atklātā konkursa kārtībā, nodrošinot, lai atlases process ir caurskatāms un ir balstīts uz kvalifikācijas, kompetenču un atbilstības zinātniskajiem kritērijiem novērtēšanu.

⁷⁶ https://www.augstskola.lv/upload/EKA_Satversme_20220601_speka_esosa.pdf

⁷⁷ https://www.augstskola.lv/upload/EKA_strategija_2028.pdf

⁷⁸ [https://www.augstskola.lv/upload/\[2\]ZRDAS2028_apstiprinats_06.03.2024_LAT.pdf](https://www.augstskola.lv/upload/[2]ZRDAS2028_apstiprinats_06.03.2024_LAT.pdf)

⁷⁹ <https://likumi.lv/ta/id/26019-darba-likums>

⁸⁰ <https://likumi.lv/ta/id/37967-augstskolu-likums>

⁸¹ <https://likumi.lv/ta/id/107337-zinatniskas-darbibas-likums>

⁸²

https://www.augstskola.lv/upload/ZIN%C4%80TNISK%C4%80S%20INSTIT%C5%AACIJAS%20NOLIKUMS_2022.pdf

(5) Ievēlēšanas process notiek saskaņā ar “Zinātniskās institūcijas nolikumu”⁸³ un “Ekonomikas un kultūras augstskolas Zinātniskās padomes nolikumu”⁸⁴.

(6) Lēmumu par personas ievēlēšanu vadošā pētnieka, pētnieka vai zinātniskā asistenta amatā pieņem EKA Zinātniskā Padome. Zinātniskās Padomes lēmumu apstiprina EKA Senāts, saskaņā ar “Senāta nolikumu”.

(7) Darba līgumus ar Zinātniskās institūcijas “Ekonomikas un kultūras augstskola” akadēmisko personālu uz sešiem gadiem slēdz EKA Valde. Darba līgumus ar pārējo zinātnisko personālu slēdz EKA Rektors.

(8) Jauno darbinieku, veicot nepieciešamo informēšanu atbilstoši veicamajiem pienākumiem, darbā ievada Zinātnes daļas administrācijas vadītājs vai Zinātniskās institūcijas attīstības vadītājs.

5.4. Zinātniskā personāla koordinēšana

Pētniecības virzienus apstiprina EKA Zinātniskā padome un Augstskolas attiecīgā studiju virzienu studiju padome, kuras darbību nosaka “Ekonomikas un kultūras augstskolas Studiju padomes nolikums”.

Pētniecības virziena darba rezultātus nodrošina EKA zinātniskais personāls – vadošie pētnieki, pētnieki, zinātniskie asistenti un pētnieciskās grupas, kurās tiek arī iesaistīti studējošie. Pētniecisko grupu darbu organizē virziena koordinators. Virzienu koordinators darbojas saskaņā ar “Ekonomikas un kultūras augstskolas Pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības nolikumu”. Par sava virziena darbību koordinators reizi ceturksnī iesniedz Zinātniskās institūcijas attīstības vadītājam pētniecības virziena darbības progresu pārskatu (1. pielikums “Pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības nolikums”).

5.5. Zinātniskā personāla snieguma novērtēšana un atzīšana

- (1) Zinātniskā personāla novērtēšana EKA notiek saskaņā ar procedūru, kas ir aprakstīta “EKA zinātnisko darbinieku snieguma novērtēšanas kārtībā”⁸⁵.
- (2) Vērtēšanas process notiek katra akadēmiskā gada beigās (jūnijā). Decembrī notiek starpvērtēšana.
- (3) Zinātniskā personāla novērtēšanas rezultātus dokumentē un izmanto, lai novērtētu darbinieka snieguma atbilstību augstskolas un zinātniskās institūcijas prasībām un pieņemtu lēmumus par slodzes un/vai atalgojuma izmaiņām, atbalvošanu, turpmāko sadarbību.
- (4) EKA zinātniskā personāla sasniegto rezultātu atzīšana:
 - atbalvojumi par izciliem pētījumiem (parasti tiek piešķirti EKA Zinātnes kluba sanāksmēs, *etECH Best paper Award*);
 - paaugstinājums zinātniskajā karjerā;
 - finansējuma piešķiršana dalībai konferencēs;
 - zinātnisko sasniegumu akcentēšana EKA gada pārskatos;
 - vadošās lomas nodrošināšana EKA starptautiskajās pētniecības grupās.

1. tabula. Zinātniskā personāla pārvaldība un atbildīgās personas

⁸³

https://www.augstskola.lv/upload/ZIN%C4%80TNISK%C4%80S%20INSTIT%C5%AACIJAS%20NOLIKUMS_2022.pdf

⁸⁴ [https://www.augstskola.lv/upload/\[1\]EKA%20Zin.Padomes%20nolikums_groz_2022.pdf](https://www.augstskola.lv/upload/[1]EKA%20Zin.Padomes%20nolikums_groz_2022.pdf)

⁸⁵ https://www.augstskola.lv/upload/ZI_Darb_novert_kartiba_LAT.pdf

Zinātniskā personāla pārvaldības procesa sastāvdaļa	Darbība	Attiecīgais dokuments	Atbildīgās personas
Personāla plānošana	Mērķu un prioritāšu noteikšana		Zinātņu prorektors
	Esošo darbinieku kompetenču un spēju analīze		Zinātnes daļas administrācijas vadītājs
	Personāla analīzes vajadzības		Zinātniskās Institūcijas attīstības vadītājs
Personāla atlase un pieņemšana darbā	Konkursa izsludināšana un kandidātu dokumentu pieņemšana	<i>Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos Ekonomikas un kultūras augstskolā</i>	Zinātnes daļas administrācijas vadītājs
	Kandidātu izvērtēšana un lēmumu pieņemšana	<i>Zinātnes Padomes nolikums⁸⁶</i>	Zinātniskā padome
	Kandidāta apstiprināšana amatā	<i>Senāta nolikums</i>	Senāts
	Darba līguma sagatavošana		Zinātnes daļas administrācijas vadītājs Rektorāta lietvede
	Uzņemšana		Zinātnes daļas administrācijas vadītājs Zinātniskās Institūcijas attīstības vadītājs
Personāla darba koordinēšana		<i>Pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības nolikums</i>	Pētniecības virzienu koordinatori Zinātnes daļas administrācijas vadītājs
Personāla novērtēšana un darbības rezultātu atzīšana		<i>Zinātniskā personāla darbības novērtēšanas procedūra⁸⁷</i> <i>Akadēmiskā personāla darbības novērtēšanas procedūra</i>	Zinātnes daļas administrācijas vadītājs Kvalitātes vadītājs
Personāla attīstība		<i>Zinātniskā personāla attīstības stratēģija</i>	Zinātņu prorektors Zinātnes daļas administrācijas vadītājs Zinātniskās Institūcijas attīstības vadītājs

6 ATBALSTS PĒTNIEKIEM

Lai veicinātu pētnieku personīgo un karjeras izaugsmi, paplašinātu pētniecisko ekspertīzi, kontaktu tīklu un veicinātu pētījumu ietekmi, EKA nodrošina saviem pētniekiem plašu atbalsta instrumentu klāstu.

Sadarbība un tiklošanās

⁸⁶ [https://www.augstskola.lv/upload/\[1\]EKA%20Zin.Padomes%20nolikums_groz_2022.pdf](https://www.augstskola.lv/upload/[1]EKA%20Zin.Padomes%20nolikums_groz_2022.pdf)

⁸⁷ https://www.augstskola.lv/upload/ZI_Darb_novert_kartiba_LAT.pdf

EKA pētniekiem ir iespēja sadarboties ar jauniem partneriem un paplašināt savus sadarbības tīklus, līdzdarbojoties pētnieciskajās grupās, starptautiskajos projektos, piedaloties zinātniskajās konferencēs un citos pasākumos. EKA nodrošina pētniekiem tīklošanas iespējas, organizējot Zinātnes klubu (Science Club <https://www.augstskola.lv/?parent=990&lng=lva>), ikgadējo starptautisko etECH konferenci (<https://www.augstskola.lv/?parent=619&lng=lva>) un starptautiskās nedēļas (<https://www.augstskola.lv/?parent=1490&lng=lva>), kurās pētnieki var dalīties ar savu pētījumu rezultātiem, idejām un saņemt informāciju par inovācijām jomā.

Finanšu atbalsts

EKA sniedz pētniekiem finanšu atbalstu pētniecības veikšanai. Tas ietver atalgojumu par darbu pētnieciskajos projektos, izmaksu segšanu dalībai starptautiskajās zinātniskajās konferencēs un zinātnisko rakstu publicēšanas izmaksu segšanu. EKA apmaksā zinātnisko rakstu valodas rediģēšanu žurnālam "Economics and Culture". EKA sniedz atbalstu monogrāfiju un citu iespieddarbu izdošanā, kas ietver valodas rediģēšanas, maketa izstrādes un tipogrāfiskās drukas izmaksu segšanu. EKA sniedz atbalstu personālam zinātniskas darbības rezultātu izplatīšanā, pilnīgi vai daļēji apmaksājot to dalību *podkastos*, tiešraidēs, paziņojumos presē un tml. Procedūra finanšu atbalsta saņemšanai ir aprakstīta "Ekonomikas un kultūras augstskolas Pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības nolikuma"⁸⁸ 5.daļā. Lai pieteiktos citiem resursiem (programmatūra, piekļuve datu bāzēm, materiālie resursi), pētnieki rīkojas saskaņā ar "Resursu pieprasīšanas procedūru".

Atbalsts pētniecības procesā

Pētniecības koordinēšana. Lai nodrošinātu visaugstāko zinātniskās darbības rezultātu kvalitāti, pētnieciskajās grupās tiek nodrošināta pētniecības procesa uzraudzība un koordinēšana. Vadošie pētnieki sniedz konsultācijas par pētniecības procesa iespējamajiem uzlabojumiem. Pētniecības virzieni, kuros darbojas pētnieki, nodrošina metodoloģiskos ieteikumus un pārrauga pētījumu atbilstību starptautiskajiem standartiem. Tai skaitā, nodrošinot palīdzību ētiska pētniecības darba veikšanā. Pētniekiem tiek sniegts konsultatīvais atbalsts publikāciju sagatavošanā un publicēšanā, kā arī palīdzība darbā ar starptautiskajām zinātniskajām datu bāzēm.

Mācības un supervīzija. EKA nodrošina regulāru zinātniskās kvalifikācijas paaugstināšanu un mācības ikgadējos EKA organizētajos pasākumos – Metodiskajā konferencē, *Staff training week*, etECH konferencē. Papildus pētniekiem pieejams līdzfinansējums dalībai starptautiskajās zinātniskajās konferencēs kvalifikācijas paaugstināšanai, tai skaitā ārzemēs. Lai nodrošinātu jauno pētnieku un zinātnisko asistentu mentoringu, pieredzējuši koordinatori un jaunie pētnieki tiek apvienoti darbam pētnieciskajās grupās.

Resursu un informatīvais atbalsts

Visam EKA zinātniskajam personālam ir nodrošināta piekļuve telpām, aprīkojumam, laboratorijām, bibliotēkas resursiem un starptautiskajām datu bāzēm (t.sk. Scopus). Pētniecības mērķu nodrošināšanai EKA var apmaksāt nepieciešamās programmatūras un licenču iegādi. EKA regulāri sniedz EKA personālam jaunāko informāciju par iespējām piedalīties konferencēs, publicēties u.c. ar zinātnei saistītiem pasākumiem.

Personīgā izaugsme un karjeras iespējas

EKA motivē darbiniekus ne tikai aktīvi piedalīties projektos un pētījumos, bet arī aktīvi piesaistīt jaunus projektus un pētījumus, vadīt tos, līdzdarboties. Visiem EKA zinātniskajiem darbiniekiem atbilstoši ieņemamajam amatam ir iespēja profesionāli pilnveidoties, piedaloties konferencēs, starptautiskajās publikācijās, mācībās, ceļot savu kvalifikāciju. Īpaša uzmanība tiek pievērsta jauno pētnieku attīstībai, nodrošinot viņiem piekļuvi nepieciešamajiem resursiem un mentoru

88

https://www.augstskola.lv/upload/EKA%20Zin%C4%81tnisk%C4%81s%20darb%C4%ABas%20nolikums_groz_1_6.11.2022.pdf

atbalstu. Jaunie pētnieki tiek iesaistīti pētnieciskajos projektos, nodrošinot viņiem praktiskas pētniecības prasmes un veicinot viņu profesionālo izaugsmi akadēmiskajā karjerā. Jaunajiem pētniekiem ir pieejams līdzfinansējums studijām doktorantūrā.

Apbalvojumi un atzinība

Lai izceltu un atzītu EKA zinātniskā personāla īpašos sasniegumus pētniecībā, pētnieki var pretendēt uz finanšu prēmiju par augstas kvalitātes rakstiem, kas publicēti Q1, Q2 žurnālos. EKA Zinātnes kluba sapulces laikā informē pētniekus par kolēģu rezultātiem, sasniegumiem un iegūtiem apbalvojumiem, sveicot un piešķirot savas balvas par sasniegto (piemēram, apbalvojums "Labākais EKA pētnieks" vai "Labākais EKA jaunais pētnieks"). Pamatojoties uz ikgadējās novērtēšanas rezultātiem, pētnieki var pretendēt uz finanšu prēmiju par savu individuālo snieguma rādītāju (KPI) pārsniegšanu. Starptautiskās konferences etECH ietvaros labākie ziņojumi saņem balvu "Best presentation award".

Pētnieku labbūtība

Cita starpā EKA rūpējas par savu darbinieku komfortu, labbūtību un motivāciju. EKA nodrošina pētniekiem elastīgu darba kārtību, pieļaujot arī attālināta darba iespējas, lai palīdzētu zinātniekiem līdzsvarot pētniecību ar personīgo dzīvi. Reizi divos gados EKA ZI veic darbinieku apmierinātības pētījumu, lai apzinātu darbinieku vēlmes un pilnveidotu personāla motivēšanas sistēmu.

7 PĒTNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRA

Pētniecības infrastruktūras plānošana

Pētniecības infrastruktūras (PI) plānošana notiek saskaņā ar EKA Pētniecības infrastruktūras apsaimniekošanas plānu. Par plāna izstrādi un ieviešanu atbild zinātņu prorektors. Plāns ietver esošās situācijas aprakstu (vajadzību izvērtēšanu), infrastruktūras attīstību pētniecības prioritāšu ietvaros, pieejamības aspektus, nacionālo un starptautisko sadarbību RI izmantošanā. EKA valde apstiprina Plānu.

Pētniecības infrastruktūras sastāvdaļas

EKA PI ietver: (1) fizisko infrastruktūru; (2) datu bāzes un programmatūra; (3) pētniecības administrēšanas risinājumi; (4) datu uzglabāšanas, sadarbības un datu koplietošanas risinājumi.

Fiziskā infrastruktūra (neskaitot aprīkojumu, ko izmanto arī mācību vajadzībām)

- Telpas, Pērnavas 62, Rīga: EKA Zinātniskā institūcija, EKA Zinātniskā laboratorija, Konferenču zāle, Bibliotēka, Video ierakstu telpa.
- Aprīkojums patērētāju uzvedības izpētei Lab: klēpjdators DELL Alienware x16 R Ultra 9,32Gb, 2Tb, RTX4080, W11P; Monitors DELL P2423DE, 24" IPS, Eye Tracker Smart Eye AI-X 60 Hz
- Aprīkojums VR neirotehnoloģiju laboratorijai (CleverPoint's Technology Lab): VR austiņas Clever Point Marine, EKG sensors, EKG elektrodi Nissha Medical Technology
- Datori un aprīkojums Zinātniskajā iestādē: 5 darba vietas
- Datori un aprīkojums bibliotēkā: 14 darba vietas

Datu bāzes un programmatūra

- Datu bāzes: SCOPUS, EBSCO, LURSOFT, Cambridge Journals Online, Atvērtās piekļuves žurnālu direktorijs, Emerald, Genamics Journal Seek, HeinOnline, Jurn direktorijs, Oapen, Open J-Gate, Oksfordas universitātes prese, Routledge un Taylor&Francis, Sage Journals Online, Scientic & A.
- Programmatūra: iMotions, CleverPoint, NVivo, JAMOVİ, VosViewer, uz AI balstīti risinājumi
- Konferenču reģistrācijas sistēma <https://etech.eka.edu.lv/>

- Žurnāla "Ekonomika un Kultūra" tiešsaistes iesniegšanas sistēma
- Žurnāla "Ilgtspēja, sociālās inovācijas un digitālā transformācija" tiešsaistes iesniegšanas sistēma

Pētniecības datu uzglabāšanas, sadarbības un datu koplietošanas risinājumi

- OneDrive "Galvenā mape"
- Moodle mape "Administrācija"
<https://www.augstskola.lv/moodle/course/view.php?id=1100>
- Projektu vadības rīks <https://www.adminproject.eu/>
- Plaģiāta noteikšanas rīks Ithenticate <https://www.ithenticate.com/>
- Sadarbības bibliotēka <https://thecollaborativelibrary.com/>
- EKA papīra krātuve <https://www.augstskola.lv/?parent=631&lng=eng>
- Projekta ideju apmaiņas un saziņas rīks ar DLearn (Eiropas digitālās mācību tīkla) dalībniekiem <https://trello.com/b/i9s7ZNjg/dlearn>

Pārvaldība

Pētniecības infrastruktūras pārvaldības (PIM) komandā ietilpst:

- Zinātņu prorektors: atbildīgs par PI attīstības un izmantošanas stratēģisko plānošanu;
- EKA Pētniecības laboratorijas (ResearchLab) vadītājs: atbildīgs par darbības aktivitātēm (fokusgrupu dalībnieku pulcēšana, datu vākšana), ziņošanu par ResearchLab darbību, EKA personāla un studentu iesaisti, komunikāciju ar tehnisko atbalstu;
- Pētniecības administrācijas nodaļas vadītājs: atbildīgs par personāla piesaisti, darbības novērtēšanu un apmācību PI lietošanā;
- Projektu vadības personāls: atbildīgs par EKA projektu īstenošanu, izmantojot EKA PI;
- Pētniecības virzienu/starptautisko pētījumu grupu koordinatori: atbildīgi par darbību vadīšanu un koordinēšanu pētniecības virzienos, izmantojot EKA PI;
- Bibliotekārs: atbildīgs par piekļuvi datu bāzēm un PI bibliotēkā;
- Tehniskā atbalsta personāls: atbild par uzturēšanas pakalpojumiem un lietotāju palīdzību pētniecības infrastruktūrai.

PIM komanda veic šādus uzdevumus:

- plānot pētniecisko darbību, PI izmantošanu un rezultātu sasniegšanas kontroli;
- koordinēt pētniecisko darbību ar EKA PI izmantošanu;
- nodrošināt pētniecības iekārtu uzturēšanu un efektīvu izmantošanu;
- sniegt konsultācijas par digitālo tehnoloģiju izmantošanu pētniecībā;
- nodrošināt piekļuvi EKA pētniecības infrastruktūrai;
- nodrošināt apmācību EKA darbiniekiem un studentiem un rosināt viņus izmantot RI.

Apmācība un atbalsts

EKA PIM komanda nodrošina pētnieku un darbinieku apmācības, tehnisko atbalstu un vadību, lai nodrošinātu atbilstošu PI izmantošanu. Pētniecības administrācijas nodaļas vadītājs ir atbildīgs par apmācību un atbalsta pasākumiem.

Novērtēšana un darbības uzraudzība

PI izvērtēšana un uzraudzība notiek saskaņā ar Pētniecības infrastruktūras attīstības plānu. Tas ietver rādītāju (KPI) kopu, lai sistemātiski novērtētu PI izmantošanas efektivitāti, novērtētu PI atbilstību pētniecības prioritātēm un apkopotu lietotāju atsauksmes.

8 ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Zinātniskās un mākslinieciskās jaunrades darbības rezultāti tiek regulāri analizēti, izvērtējot “Zinātnes un radošās darbības attīstības stratēģijā” izvirzīto mērķu sasniegšanu. Novērtēšanas pamatā ir galvenie snieguma rādītāji (KPI) un snieguma uzlabošanas pasākumi rīcības plānā noteikto prioritāšu ietvaros.

2. tabula. Datu vākšana zinātniskās uzraudzībai un novērtēšanai

Metode un datu avots	Attiecīgais dokuments	Datu vākšanas biežums	Atbildīgās personas
Pētnieku atskaites	<i>Zinātniskā personāla darbības novērtēšanas procedūra</i> ⁸⁹	divas reizes gadā	Zinātnes daļas administrācijas vadītājs
Akadēmiskā personāla atskaites	<i>Akadēmiskā personāla darbības novērtēšanas procedūra</i>	reizi gadā	Kvalitātes vadītājs
Pētniecības virzienu koordinātoru atskaites	<i>Pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības nolikums</i> ⁹⁰	ik pēc trim mēnešiem virziena “Ekonomika un uzņēmējdarbība” pētnieciskajiem virzieniem	Zinātniskās Institūcijas attīstības vadītājs
		Reizi gadā virzienos “Tiesību zinātnes”, “Informācijas tehnoloģijas” un “Māksla”	Attiecīgo studiju virzienu vadītāji
Informācijas analīze no ārējām datu bāzēm: SCOPUS, CA Web of Science, Google Scholar		reizi gadā	Zinātnes daļas administrācijas vadītājs
Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas (NZDIS) informācijas analīze	<i>Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas noteikumi, Nr.381</i> ⁹¹	divas reizes gadā	Pētnieki Zinātnes daļas administrācijas vadītājs
Projektu vadītāju ziņojumi		reizi gadā	Projekta nodaļas vadītājs

Katra akadēmiskā gada beigās Zinātņu prorektors veic savāktu datu analīzi. Novērtējuma rezultāti tiek apkopoti “Rīcības plāna ziņojumā” (pieejams Galvenajā mapē).

Lai nodrošinātu pētījumu rezultātu caurskatāmību, EKA publicē “Zinātniskās un radošās darbības gada pārskatu”⁹²

Zinātniskās institūcijas “Ekonomikas un kultūras augstskola” publiskie pārskati pieejami Nacionālajā zinātniskās darbības informācijas sistēmā (NZDIS).

⁸⁹ https://www.augstskola.lv/upload/ZI_Darb_novert_kartiba_LAT.pdf

⁹⁰

https://www.augstskola.lv/upload/EKA%20Zin%C4%81tnisk%C4%81s%20darb%C4%ABas%20nolikums_groz_1_6.11.2022.pdf

⁹¹ <https://likumi.lv/ta/id/291925-nacionalas-zinatniskas-darbibas-informacijas-sistemas-noteikumi>

⁹² <https://www.augstskola.lv/?parent=621&lng=lva>

